

KORTSPAANS/PORTUGEES

DOOR PETER VENMANS

Naargeestig Barcelona

Barcelona is nu hip, maar in 1944 lag dat wel anders. Toen was het vooral een *ciudad derrotada*, een verslagen stad. Vijf jaar waren er verstreken sinds het eind van de Burgeroorlog en nog altijd was men niet aan wederopbouw toegekomen. Huizen lagen in puin en ook de geesten waren getraumatiseerd door wat er zich in die straten had afgespeeld. Barcelona oogde als een naargeestige, sombere stad, met de rug naar de zee gekeerd en zonder cultureel of intellectueel leven van belang.

In dat jaar 1944 verschijnt *Nada* ('Niets'), debuutroman van de jonge schrijfster Carmen Laforet. Van de auteur is later niet veel meer vernomen, maar haar boek heeft in de Spaanse literatuur de cultstatus verworven van *De avonden* bij ons. Uit beide romans spreekt dezelfde beklemmende, nihilistische sfeer van de naoorlogse jaren, al zijn er voor de rest meer verschillen dan gelijkenissen. In *Nada* ontbreekt bijvoorbeeld elk sarcasme en wordt er ook meer hoop geboden dat het uiteindelijk toch nog goed komt met het hoofdpersonage.

Nada wordt meestal geanalyseerd als een ontwikkelingsroman: meisje van achttien arriveert uit de provincie om het in de grote stad te maken, maar bijna alles valt tegen. Andrea heet ze. Ze logeert in het lugubere huis van haar grootmoeder in de Calle de Aribau, waar door de woningnood acht familieleden op een paar kamers samenhokken. Voortdurend zijn er heftige ruzies, er wordt met spullen gegooid, een oom mishandelt zijn vrouw, iedereen bespioneert, beliegt en bedriegt. Iedereen lijdt ook honger. De spanningen nemen alsmaar toe en leiden uiteindelijk tot een dramatische climax.

Het is duidelijk dat deze familie zwaar

CARMEN LAFORET

Nada

Dorspronkelijke titel: *Nada*

Vertaald door Fenny Ebels

Menken Kasander & Wigman, 330 p.,
24,50 euro.

gehavend uit de Burgeroorlog gekomen is. Het knappe aan *Nada* is echter dat de auteur niet onthult wat er precies voorgevallen is; een paar terloopse verwijzingen naar het verleden volstaan als suggestie. *Nada* is ook geen boek met een boodschap noch een politieke roman waarin de goeden van de slechten worden onderscheiden. Hoewel *Nada* dus gesitueerd is in het Spanje van na de oorlog, heeft Carmen Laforet op de eerste plaats een literair werk geschreven over de condition humaine waarin we ons ook nu nog moeiteloos kunnen herkennen.

Andrea was in Barcelona aangekomen in het holst van de nacht, maar ze vertrekt er bij het ochtendgloren, terwijl "de eerste zonnestralen tegen de ramen botsten". "Uit het huis in de Calle de Aribau nam ik niets mee." Niets, nada. Maar dan voegt de vertelster er arglistig aan toe: "Tenminste, dat dacht ik toen." Het annus horribilis in Barcelona is achteraf gezien niet om niets geweest, maar wat het precies opgeleverd heeft, blijft onduidelijk. Terecht wordt *Nada* niet alleen geroemd vanwege de beklemmende sfeer tekening, de psychologische portrettering en de rake observaties, maar ook vanwege alles wat er niet staat, of maar half.